

PERIÒDICH VERMELL

** SALUT PÚBLICA ** INTERESSOS POPULARS ** ARTS Y LLETRES **

PREUS DE VENTA
 25 exemplars. Una pesseta
 Cada número. 2 quartos
Surt a llum ab tota regularitat a lo menos una vegada cada setmana

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 96-RONDA DE LA UNIVERSITAT-96
 BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Tot Espanya, portat a domicili. . . . 8 rals trimestre
 Països de la Unió Postal. 16 id. id.
Dona números extraordinaris sempre que ho demanen las circunstancias

LO PLOR ETERN

TRADICIÓ DEL CASTELL DE ROSANES, SEGONS LOS VELLERS

Eran las deu del vespre.
 Las espesas sombras de la nit enmantellavan l'univers.
 No se sentia ni un alé d'aire; lo silenci era imponent, espantós, sagrat...
 Dich que no se sentia res y dich mentida; una malehida granota interrompia la quietut solemne de la nit ab son monótono ¡meech! ¡maach!
 Un bulto apenas visible lliscava per sobre las tranquilas ayguas del llach de la Gola com una animeta en pena.
 De sobte 'l bulto s'atura: era una petita llanxa. Habia atracat al peu mateix de una roca sospesa per una punta a la superficie de l'aygua, amenassant fer un cabussó de primera 'l dia que li donga la gana de banyarse.
 Dues figuras negras y fantásticas s'aixecavan sobre las banquetas de la llanxa, preparantse a guillá cap en terra. La una, embolicada ab una llonga capa fins als ulls, deixava veure una punta de xarrasca, al mateix temps que dels talons li surtian unas punxas de forma cónica ni més ni ménos que un parell de bitxos enrabanats... eran las espuelas. Aixó 'ns indica que 'l fulano era un caballer; un il-lustre guerrero del sigle XIV.
 L'altre era un escuder d'aquell.
 —Puja, Cucut, tu que sabs las tasqueras—va dir lo guerrero.
 Y 'l criat, obedient com un gos paté, comensá a pujar agarrantse ab un arrel de mata que eixia de la roca.
 —Té l'infant—torná a dir quan vegé a son escuder a dalt. Y li entregá un bulto molt pa-rescut a una má de morté vestida ab bragas y bolqués.

En Cucut prengué l'infant; y mentres li dedicava quatre caricias, que l'infantó las escoltava com si li haguessen dit Llussia, que jo crech qu'haguera fet més cas d'una bona munyeca de pa y sucre pera entretenir la xamera, lo comte Radolí, (que tal era 'l guerrero) comensá l'ascensió.
 Son patje 'l contemplava ab goig. Ab una decisió admirable, marcial y lleuger, lo comte pujava a quatre grapas la roca, com si 's tractés del assalt de un castell. Figúrintse un gat llaminer que empaytat per la escombra d'una cuynera sua la cansalada per sostenirse en la coronisa d'una paret sense rebosar, y tindran la ideya exacta del comte Radolí pujant la pendent de la roca mencionada.
 Ell per aixó no pensava en lo perill: son pensament divagava en alas del amor per una rica y celestial cambra hont una divina bellesa, entregada en brassos de Morfeo, sobre un llit de plomas y espuma, somiava... tal vegada truytas. Son cor glatia y sos llavis murmuravan:—¡Amor meu!...
 De prompte l'arrel fa un ¡crech! lo comte esgarrapa furiós la roca com si volgues imprimirli las barras de Catalunya, a tall de Wifret, y a pesar de acció tan heráldica, cau, fent un ¡xap! terrible en las mansas ayguas del llach, que corren rondinaires a dirho a sa mare, removentse y cargolantse com si tinguessin mal de ventre.
 (Sa mare, es una figura retórica que jo empleyo; vull dir una cascada qu'alimentava 'l llach.)
 —¡Oh Deu meu! ¡quina pega! aixó si qu'es una pastarada ab tota forma...—esclamava en Cucut lamentantse.—Mi senyor, comte Radolí!... Si, Deu te 'n dará; mi scnyor!... veyam si haurá fet l'ánech...
 Mes lo comte no responia; que prou feyna tenia a volguer surar a cópia de sotas y cabu-

ssons com feya miss Lurline dintre son vater-queem.
 Al últim lográ treure 'l cap a fló d'aygua morat com una viola y bufant més que la figura qu'adorna la testa de LA TRAMONTANA.
 Veu la llanxa que estava gronxanse mes enllá, ben llesta de las tragerias de son amo, y s'hi dirigeix fent la granota. Hi puja, agafa 'ls remes y tot trist y mal carat se dirigeix altre volta a la roca com un segon Caronte fet un pop.
 Ab ajuda d'en Cucut puja, se arregla, se ceneix bé la xarrasca, s'embossa fins a la punta del nas y fan via entre las sombras nostres tres personatjes. Lo comte xupant lo camí ab lo regalim de la roba, murmurant queixas y laments com per exemple:—¡ay amor como me has puesto!, etc., etc...—y 'n Cucut ab lo ninot a coll murmurant una pregaria al omnipotent!
 —¡Titet!—diu lo comte tocant la barbata al nen—¡qu'es hermós!
 —Ja podeu dirho: es la mateixa cara de sa mare y la rassa verdadera dels Radolins...
 —Gracias, Cucut.
 Entre tant anavan acostantse al castell de Rosanes, que 's vey a la cim d'un mont, agegantat, negre y fantástich com un monstre infernal!...
 Dos pètics llumets s'apercebían en mitj de aquella fosca impenetrable, que jamay ningú ha pogut sapiguer de que provenían; pero que se conta no fossin los ulls de una marruixa grossa que criavan al castell, que totas las nits anava dalt de la torre del homenatge a cassar ratas.
 Mentres estavan caminant y en senzill diálech amo y criat, veuhén al majordom del castell qu'estava regant cols y patateras, en calsolets y còs de camisa per evitar la calor.
 J. GUINART
 S'acabará

¡VISCA EN SAGASTA!

Aparteus y feume lloch,
que jo soch
un executor d' embargos;
que tothom d' aquí 's retiri,
y 'l que 'm miri
li faré fer crits amargs.

Aparteus que soch algú;
de segú
qu' en poch temps tindré gran fama,
ab lo meu desembarás
soch capás
de desfer qualsevol trama.

Sense cédula 'm presento,
y si sento
que algú la vol demanar,
encar que sembli mentida,
desseguida
á tothom jo faig callar.

A un establiment me paro,
y ab descaro
entro á dintre, y al se' allí,
lo que á la primera ullada
mes m' agrada
es lo que vull fer seguí.

Tinch bastants municipals
puntuals
per fer lo que jo 'ls hi mano;
si algú 'm fa la oposició,
á presó
lo faig dur tot xano xano.

Pe 'ls serveys que ara estich fent,
de talent
ne té prou fins un panarra;
basta sols tenir escolta,
poca solta,
gens de cor y molta barra.

Com que soch un petit rey,
á la llei
la trepitxo ó la faig caure;
jo imposito lo meu capritxo
á tot vitxo
que ab mí te de vení á raure.

Per mí no valen requestas
ni protestas,
ni notaris ni advocats;
si disbarats fer proposo,
jo ho dispo
y faig fer molts disbarats.

¿Qué hi fa que al treballador
la suor
li robi sense pietat,
mentres jo ab la esquena dreta
tinch completa
salut y felicitat?

Visca sempre sense pó
la fusió,
ja que de diners me abasta;
com que l'empleo 'm va bé,
cridaré
sempre més ¡Visca en Sagasta!

Q. Rorc

La *Barretinayre*, sarsuela en dos actes que acaba d' estrenarse al Tivoli, es una obreta que respira catalanisme per tots costats.

Lo primer acte es bastant agradable, y te un final valent qu' enardeix y entusiasma.

Lo segon deixa algo que desitjar, y pert mes, á nostre concepte, per la fatlera de posarhi balls, que algun cop hi fan l' efecte de un pegat en un banch.

La versificació, com tota la d' en Feliu y Codina, es generalment fácil y correcte.

La música, si be agradable, es tant lleugera que molts cops ni pot sospesarse. No obstant se adapta bastant be al género de la obra.

En conjunt, *La Barretinayre*, es una obra regular, que creyém no subsistiré, perque ab las trifulcas dels balls se ha escrit baix las conveniencias particulars de una empresa determinada, y no baix las conveniencias generals del art líric-dramátich.

** **

Un amich nostre de Vilanova y Geltrú nos escriu una llarga carta donantnos una pila de detallts de lo que per allí passa, y que per complaurel y creure que pot valer la pena, nos aném á fer eco de alguna de las moltas cosas que 'ns conta.

Primerament diu que 'l matadero que 's fa construir se ha donat á una empresa que per pago de dita obra cobraré tots los drets de matansa durant cinch anys. Segons lo nostre amich, lo nou matadero vindrá á costar uns 8.000 duros, y 'ls drets que servirán de pago al mateix passarán de 30.000.

¿Es veritat que aixó se conta per Vilanova, y que no falta maliciós que anyadeix que 'l senyor alcalde y comparsa s' hi fan l' arrós?

També 'ns diu lo mentat vilanoví qu' estranya molt que 'l *Diari de Vilanova* no parli del assumpto en aquest sentit, fent aixó sospitar si també seré dels de l' olla.

«Hi ha que donar las gracias de tot aixó al ajuntament sagasti, anyadeix, perque sobre aquesta qüestió ja se ha pujat la carn quatre quartos per tersa.»

Endevant las atxas.

Després de altrás cosas que no son del cas, se 'ns queixa de que encara á Vilanova no saben si te de passar ó no la moneda llisa, puig ab tot y una consulta que feu l' alcalde á Barcelona, com no se ha publicat cap resolució sobre l' assumpto, tothom está als llims y no se sab si la moneda llisa te de considerarse bona ó dolenta.

¿Y donchs, senyor Pollés, qué fa parat? ¿No vulga pas emportarsen lo nom de tants arcaldes de *monterilla* com corren pe 'l mon!

** **

Estém en ple periodo de petardos.

No ha bastat lo *descubrimient* de la máquina infernal que 's dirigia al senyor Sagasta; que ara sos enemichs fan corre que á deshora de la nit l' *entupetat* senyor va anar á fer una visita al cardenal Moreno, aquell de las intransigencias carcundas, pera confessarse de sos antichs pecats, de la francmasoneria, del lliberalisme, etc., etc.

Ara vagin vostés á creure res de aixó.

Com si no fes molt de temps qu' en Sagasta, confessantne ó no, está arrepentit de tot lo seu passat.

¡Vaya unas noticias!

** **

Actualment se troba á Paris l' home mes rich del mon, que es un americano que 's diu Vanderbilt, y que reuneix de capital la fabulosa suma de 625 milions de duros, que al sis per cent significa una renta de mes de cent mil duros diaris.

¡Cent mil duros diaris un home sol!

Ara comprench la rahó de que s' empresoni y fins se afuselli al infelís treballador quan te la *poca vergonya* de demanar un petit augment de jornal ó un rebaix d' horas de treball!

Si l' obrer tingués lo que li corresponent, ¿cóm podrian subsistir aquestas infamias socials?

** **

Ha sigut denunciad als tribunals ordinaris *El Comercio* de Palma de Mallorca, per un sueldo local donant compte de una reunió de industrials.

Sentiám lo percans de nostre apreciat colega y li desitjém lo mateix que per nosaltres.

** **

En lo mateix número denunciad trobém lo següent sueldo, que no traduhim perque no perdi 'l flayre:

«Se nos asegura que ayer fueron llamados al despacho de una de nuestras primeras autoridades dos funcionarios del órden judicial.

«No es posible saber lo que allí pasó, pero se habló de embargos y se pronunciaron las palabras de *facciosos* y *canallas*.

«Estamos plenamente convencidos, que si la cosa pasó tal como se cuenta, los funcionarios atropellados, desde su humilde cuanto honrada posición sabrán velar por la dignidad de la toga que visten.»

Los comentarís que 'ls fassi 'l lector, que jo no m' embolico.

** **

Lo concell de ministros va reunirse per procurar treball á fi d' atenuar la miseria dels obrers andalusos, y tanta sabiesa reunida no va resoldre res.

Que ho deixin á mans de LA TRAMONTANA, y ja veurán si 'n farém vía.

** **

Corre la noticia de si Espanya enviará 25,000 homens á Egipte per treure las castanyas del foch.

¿Y qui se las menjaria si aixó succehís?

LA TRAMONTANA proposa aquest problema á tots los entusiastas per la patria.

** **

D' embargos aquesta setmana tampoch podém dirlos res de nou, per dos motius:

Lo primer, perque tot continúa del mateix modo, ab probabilitats d' estar llestos del trimestre que 's cobra á las sis de la tarde del dia del judici final.

Y 'l segon perque ab la llibertat de imprenta que avuy se disfruta no hi volém tractes.

Velshiaquí.

** **

Una mostra de la ilustració de certs representants de l' autoritat acaba de veures á Madrid.

Sereuneix la Associació del Art de Imprimir de aquella capital pera discutir uns estatuts de Federació, y al fer us de la paraula un individuo declarantse anárquich-colectivista, lo delegat de l' autoritat disolt la reunió y se 'n porta al *atrevit* cap á la Gobernació, y de allí al Saladero, ahont dormí una nit.

¿Y com se lluheixen las autoritats fusionistas, demostrant son lliberalisme!

** **

L' endemá pren declaraciones lo jutje al *acusat*, y me 'l planta de pet al carrer, no trobant lo perquè de la detenció.

¿Y donchs y 'ls perjudicis al detingut? ¿Y 'ls disgustos á sa familia? ¿Y l' atach al dret de la associació y reunió, en us dels quals estavan discutint los tipógrafos de Madrid?

Aixó ray! los que manan son invulnerables.

Ara, 'ls treballadors, ja es altra cosa: gent ambiciosa que no mes sabem associarne pera demanar.

Donchs á n' aquestos... ¡llenya!

¿Fa que sí?

** **

La Vespa 's queixa perque avuy «se fa costum l' explotar las desgracias per arreconar la caritat exercida per l' Iglesia, y suplantarla ab la filantropía que te arrendada 'l poder civil.»

Aixó fins aquí no vol dir sino que la carlinalla va perdent terreno, homes de Deu.

Y ploran perque no poden ab los diners dels altres *explotar* la llana dels pobres en favor de la Iglesia.

¿Eh, quina caritat? ¿Eh, quin bon cor?

** **

LO MES DE JULIOL

Ja està llesta la campanya; tot està ben arreglat; ja la feyna han acabat los ministres de la Espanya. Per si s'han tancat las portas de la gran casa payral; s'ha acabat ja 'l pendre mal y lo rebre impresions fortas. Cansats ja de tants afanys y de perdre lo senderi, se'n va en pés lo ministeri cap á fora á pendre banys. Los ministres tots se'n van fugint de la calorada; que s' en vajan, ja m' agrada; lo mal es que tornarán.

Continúa la tormenta per los pobres qu' escribim; ja 'us dich jo que no vivim ab aquesta lley d' imprenta. Ara va donar la gana á n' aquell sabi senyó, de fer un regalo bó á la nostra TRAMONTANA. Encar que 'ns donga desfici per ço sempre anem avant, y nos consolem pensant que son gangas del ofici.

A n' en Sagssta y comparsa, segons á mi m' han contat, ara á Fransa 'ls han donat un cordó per adornarse. També diu que son comprats los cánams, ab l' intent sols de dar corda als espanyols pera que morin penjats.

En la estació calorosa si volen trová un consol, se'n van al sortir lo sol als banys de la Deliciosa. No hi ha com lo pendre banys; y es tan bé lo que s' está, qu' hasta á un hom lo fá olvidá d' en Sagssta y sos companys. Los banys nos venen molt bé á n' els pobres catalans, puig per rebre cops tan grans molta sanch freda 'ns convé.

Segons nos han explicat diaris que ho saben bé, á n' el senyor del tupé li van fer un atentat. Diuhen qu' en Rius y Taulet quant ho va saber, va di: —Com ho faig pobre de mi si'm matan En Mateuhet.

La lley d' imprenta no es prou que tant y tant nos fa corra, qu' ara 'l partit de la porra també bronquina nos mou. A mi no'm atraparé per pegarme, aytal partit, perquè quant surti de nit vestiré de capellá.

Pepito GARLOPA

Está pròxim á celebrarse un matrimoni, lo de Mlle. Rostschild ab lo príncep de Wagan, per lo qual se dona de dot á la novia la friolera de set milions y mitj de rals anuals de renta y un capital de vuytanta milions.

Aném á fixarnos un xich lo que aixó significa.

Vuytanta milions, al 5 per cent, donan 4 milions de renta que units als set y mitj, forman en conjunt una renta anual de 11.500,000 rals, ó sian 1,575 duros diaris.

De modo que la dona solzament de aquest futur matrimoni, tindrà més de lo que poden gastar per alimentarse unas tres mil familias de treballadors.

¡Y ara que cantin los poetas que beuhen á galet y 'ls treballadors que dormen las excelencias de l' armonisació del Capital y 'l Trball!!!

Un amich nostre que tenia de fer dir unas missas per l' ánima de la seva avia, va pensar que li fora mes profitós menjarsho de pollastres.

Al efecte, passant pe 'l carrer del Hospital, veu, en los terrenos que habian sigut convent y quartelillo de polissons, que se hi venia molta virám.

Va per entrarhi, pero 'l deturan y l' enteran de que no pot entrar, puig alló, li diuhen, no mes es per vendre als revenedors que ho acaparan á primera hora y després ho fan pagar á un ull de la cara.

¿Ne sab alguna cosa de aixó l' Ajuntament? ¿Tolera l' abús y 'ls privilegis per' afavorir als acaparadors?

Llegeixo en un periódich que 'l rector de Potes (Leon) tregina tan sovint la biga, que casi may se 'l veu aguantarse dret tot sol.

Dalt de la trona á lo millor se posa á cantar, pera fer riure á la concurrència, y fins se l' ha vist en plena professó tenintlo de anar aguantant pera que no besés la santa terra á consequència de l' adoració que tributa al deu Baco.

Sos feligresos han dirigir ja varias queixas al bisbe de Leon, que s' ho escolta com qui sent ploure, y en la última exposició, feta per casi tots los habitants del poble, se fa constar que quan te de buscarse 'l rector pe 'l combregar ó altre feyna del ofici, se 'l te de anar á buscar, tant de dia com de nit, á casa de una feligresa qu' está sempre ocupada ab ell.

Proposo á La Vespa qu' escrigui un poema sobre aquest tan verídich argument.

Se ha suicidat un altre capellá á Irurita (Navarra).

En poch temps mitja dotzena de benaventurats se n' han anat al cel per aqueix camí.

Lo tribunal correccional de Libourne (Gironde) acaba de jutjar per contumás al senyor Perraut, antich organista y mestre de capella de Sant Joan, acusat de numerosos atentats al pudor dels escolanets.

La causa ha sigut jutjada á porta tancada. Lo senyor Perraut ha sigut condemnat á deu anys de presó y cinch anys de vigilancia.

Lo reverent Fournals, capellá de Cadix (Fransa) de SETANTA QUATRE ANYS d' edat, ha desaparecut lo dia 8 de juliol passat.

Feta una investigació de sa fugida per lo tribunal de Lavaur, ha descubert que aquest sant home habia atentat al pudor de uns trenta noys de menos de tretze anys.

¡Jo 't flich de reverent! ¡A setanta quatre anys!

A UN SORGE

Ara ja no 't val lo ser trapella; noy, t' han tancat be la jugada; lo ranxo que tan poch á tu t' agrada... ¡si puguesses cambiarlo ab la escudella...! Pero noy, ets tropa molt novella y has de menjar patata y cansalada, pebre vermell y podrida sigronada, y no estant enamorat, fer centinella. ¡Si que la sort t' ha sigut ben trapassera!.. quant tot te marxava vent en popa, tenir de carregá ab la cartutxera... Pero vestit de sorge deus fer tropa; ¡quants criollos deuhen vindret al darrera abocante mots de amor á quema-ropa!.. Frederich OLIVÉ

La bruixa sembla que se ha ficat en la carcunderia barcelonina.

¿Que ha passat al Avi Vell?

¿Que l' ha empestat la mestisseria?

Senyora Vespa, diguinsen alguna cosa.

Lo dia 15 de maig últim, lo tribunal de Donay (Nort de Fransa), va condemnar á penas que variavan entre cinch y vint anys de presiri

á quatre frares congreganistas de Tourcoing, per haber comés numerosos atentats contra 'l pudor de sos deixebles.

Y com si aixó no fos prou, en la mateixa població, un tal germá Friou, per haber vist que reya un noy de nou anys, lo petit Joseph Thuin, lo agafá pe 'ls costats y, enlayrantlo, lo tirá contra terra trencantli una cama.

L' assumpto ha sigut portat als tribunals.

Lo govern de Honduras ha donat lo títol de coronel de exercit de aquella República al prebere Jesús Maria Rodriguez, perque en una instrucció militar demostrá que sabia millor manejar lo rifle que 'l salpacer.

Proposo á La Vespa que envihi una suscripció d' arrós á n' aquest distingit sacerdot.

Si vingués á Espanya podria prestar grans serveys á mossen Terso, reverent fray del As d' Oros.

Cinch iglesias han sigut escuradas en pochos dias.

La de Perales (Teruel), las de Sant Roman y Santa Maria de Sirvian (Lugo), la de Espejo (Córdoba), y la de Portilejo (Palencia).

Entre aixó y 'l trobar en l' estat de comptes de una funció benéfica una partida de duas pessetas á la policia, quedo convensut de que aném tant be.

CANTARELLAS

Lo cant va molt bé ab la música; ab aixó, si vols cansons, deixat soná una miqueta tú que 'ts orga de rahons.

Tens costum d' anar tan bruta que, si 't disfressas nineta, no més rentante la cara t' estalvias la careta.

XARADAS

Primera girada: vols sapiguer qu' es? Dona una passada per casa en París. A dintre de la segona molta gent diuhen que hi há, y no falta qui se adona que un nen la porta á la má. Cuartas y terceras es un menjar fi, y tenint darrereras l' olor pots senti. Lo tot es á l' Ampurdá y també es á Barcelona; si encar' no la sabs trová, serás més llus que persona.

A. FARIGOLA

Prenent tot un cardenal va fer una ganya hu hú que no he vist fer á ningú una tan original.

GANYA

GEROGLÍFICH

V O
T E M
D
cap cap cap
100
B I S
K

A. GARLANDA

SOLUCIONS

Á LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA : Pa-ca

GEROGLÍFICH : Qui pert peca

L' ISTIU D' ENGUANY

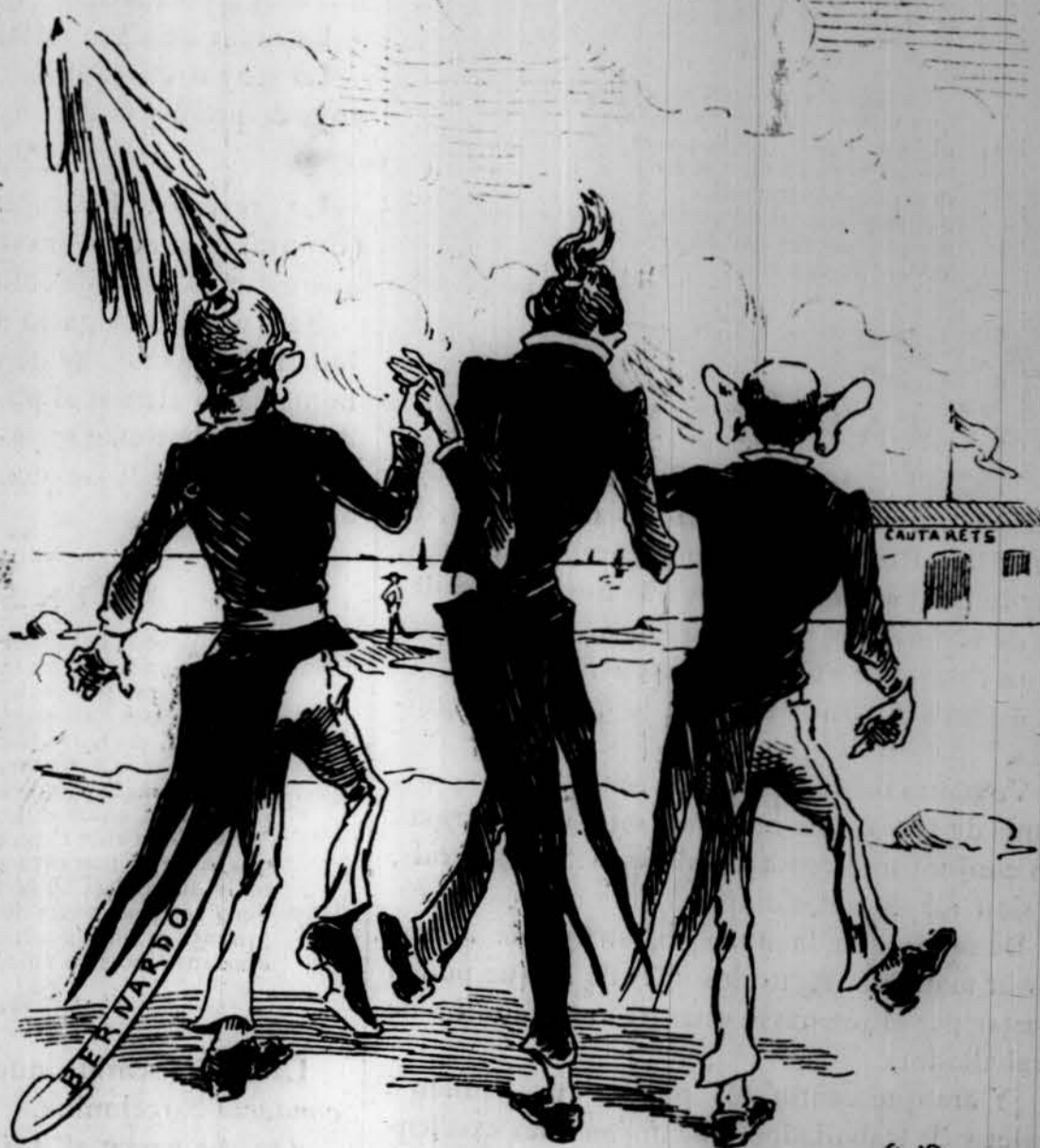
—Jan, t' he dit ja mil vegadas
que tindrem de plegá 'l ram;
sent las fábricas tancadas
nos farán morir de fam.

Los mareigs ja van á covas
y 's passen ratos amargs,
despatxantse moltes robas
que 's destinan per embargs.

Y fan corre ab mala deria
per' alsá' al govern mal nom,
que á certs puestos la miseria
se apodera de tothom.

Mes tot lo dit deu ser guassa,
ó be goig de posar danys,
puig que molts la ballan grassa
y se 'n van á pendre banys.

P. Res.